

ODDAGREIN

Korona endavendi heimin

Einki er so ringt, at tað ikki er gott fyri okkurt, plaga vit at siga. Tað passar ikki altíð, og oftast siga vit hetta, tá vit royna at vera positiv um okkurt, sum er ordiliga keðiligt. Korona ella COVID-19 er ordiliga keðiligt. Hendan farsóttin, sum skolaði inn yvir okkum í vár og tók okkum á bóli. Øgiliga kraftin í hesum fremmanda og ókenda skapti eina tíð stóran ótta, óvissu og ráðaloysi.

Vit vóru hóast alt heppin í Føroyum. Vit vóru tibatúr ikki rakt fyrst ella so hart, sum mong onnur. Vit vóru frammanundan væl fyri sum samfelag at standa ímóti óløgum. Og so høvdu vit nøkur fólk, sum vóru fyrireikað, tí tey høvdu sæð tekin um, hvat kundi vera í væntu. Fleiri granskarar loftaðu stóðuni skjótt og væl saman við myndugleikum og øðrum. Vit hava sett fleiri heimsmet við tali av kanningum og við at halda smittuni burtur og niðri, tá nýggir tilburðir komu.

Síðani í vár hava nógvir granskarar lagt tað til viks, sum teir vanliga gera, og miðvíst og áhaldandi granskað koronusjúkuna og avleiðingarnar av henni fyri tey smittaðu, fyri avvarðandi teirra og fyri samfelagið yvirhøvur. Hetta er bæði á heilsuøkinum, men eisini í mun til samfelagsskipan, trivnað, fólkaræði, vinnu, búskap og annað. Hetta hevur givið okkum týðningarmikla vitan til at handfara stóðuna, til at minka um óttan og at fyrireika

okkum til komandi tíðir.

Hetta bar til, tí vit eru eitt land, har vit eru von við at laga okkum til skiftandi umstøður. Har tað kann vera stutt frá hugskoti til verkætlan. Har tað ber til at fáa stuðul frá fleiri, um hugskotið og endamálið er gott.

Granskingarráðið og granskarar heittu á vinnuna í Føroyum um at hjálpa við at fígga neyðuga gransking. Fleiri fyrirkur veittu skjóttan og góðan stuðul. Hesin stuðul er ein týðningarmikil partur av orsøkini til, at vit hava kannað og fingið vitan um koronuvleiðingarnar so neyvt og so skjótt.

Granskarar hava samstarvað tvørtur um fak- og stovnsmyndir í størri mun enn nakrantíð áður í Føroyum. Eisini eru úrslit almannakunngjörd í týðningarmiklum tíðarritum, og granskingin lýst í evropeiskum høpi á jøvnum føti við onnur lond. Hetta tí at vit hava gjørt eitt gott arbeiði í kreppustøðuni, og tí at okkara royndir eru minst líka áhugaverdar sum tær hjá øðrum londum. Vit gera mun bæði heima og altjóða.

Vísindavøkan 2020 er sum alt annað merkt av koronu. Tiltakið er seinni enn vanligt á árinum, og tað er skert orsakað av boðunum um at halda frástøðu. Tað kunnu tíverri ikki vera tiltøk fyri skúlaundómar á svalanum í Sjóvinnuhúsinum ella uttanfyri, sum annars plaga at vitja í hópatali. Framløgur verða sum áður í Kongshøll, í ár tó við tilmelding og avmarkaðum luttakaratali.

Tó at okkurt er skert, so kunnu vit eisini í ár bjóða okkurt nýtt. Vit fara at bjóða fólk at fylgja við á beinleiðis stroyming frá framløgum. Eisini hava vit endiliga fingið eina netapp - vísindavøka.fo - við nýggjum tilfari og við savni við tilfari frá undanfarnum vísindavøkum. Einki er so ringt, at tað ikki er gott fyri okkurt.

Vit fegnast um einaferð enn at kunna bjóða øllum vælkominn á vísindavøku!

Annika Sølvará
Stjóri í Granskingarráðnum

Horizon Europe

THE NEXT EU RESEARCH & INNOVATION PROGRAMME (2021 – 2027)

Evropeisk samstørv um gransking, menning og nýskapan

Nýggj sjeý ára rammuská við samstarvsmøguleikum til verkætlanir innan gransking, menning og nýskapan byrjar 1. januar 2021. Horizon Europe, sum hon verður nevnd, er framhald av Horizon 2020, sum endar við árslok. Hetta er størsta og mest framsøkna rammuská hjá ES-kommissjónini nakrantíð.

Landsstýrið hevur ætlan um at tryggja Føroyum atlimaskap í Horizon Europe. Fyrirreikingar um nýggja avtalu um atlimaskap fyri árinum 2021-2027 er byrjað.

FØROYAR HAVA VERIÐ VIÐ SÍÐAN 2010

Føroyar hava síðan 2010 verið atlimaland í rammuskáunum hjá ES. Fyrsta skráin, sum Føroyar luttóku í, varð nevnd FP7 og endaði við árslok 2013. Frá 2014 hava Føroyar luttikið í Horizon 2020.

Evropasamveldið hevur síðan 1984 skipað samstarv millum ES-limalond og atlimaland um gransking, menning og nýskapan. Samstarvið verður nevnt rammuská (Framework Programme) og inniheldur útboð ella lýsingar um møguleikar fyri altjóða samstarvi og játtan til figging av verkætlanum.

Í fyrstani var í stóran mun talan um samstarv um gransking, men seinnu árinum hevur ES-kommissjónin lagt alsamt størri dent á menning og nýskapan. Málið er at veita slóðbrótandi granskarum og nýhugsandi vinnufyrirkum stuðul og styrk til at menna

nýggja tøkni og fáa til vega vitan, sum er viðkomandi fyri Evropa og helst eisini globalt.

HORIZON 2020 VERÐUR EFTIRMETT

Eftir áheitan frá landsstýrismanninum verður í løtuni arbeitt við at eftirmeta føroysku luttøkuna higartil. Granskingarráðið stendur fyri arbeiðinum í tøttum samstarvi við stovnar og fyrirkur, sum hava royndir við Horizon 2020.

Í næstum verður ein frágreiðing latin landsstýrismanninum, har greitt verður frá gongdini frá byrjan til nú og mett verður um framtíðarútlit. Ein niðurstøða er tó greið og tað er, at nógva annað enn tær ítøkiligu verkætlanirnar koma burtúr samstarvinum. Til dømis verða føroyskir granskarar tilnevndir í altjóða nevndir ella bodnir at luttaka á altjóða ráðstevnum, tí virkseimi í Føroyum er so viðkomandi.

Í frágreiðingini eru dømi um verkætlanir og víst verður á evni, sum eru viðkomandi fyri føroysku luttakararnir og umhvørvi í Føroyum. Í Føroyum eru vit serfrøðingar í havgransking, aling og luttaka eisini í fleiri verkætlanum, sum granska í Arktis. Onnur viðkomandi økir eru orka, heilsa og tøkni. Altjóða luttøkan ger okkum sjónligari og vit kunnu ásanna, at nógva gransking kann ikki gerast lokalt og einsamalt, men krevur altjóða samstarv.

LUTTAKANDI STOVNAR OG FELØG Á VÍSINDAVØKUNI:

Búnaðarstovan
Deildin fyri Arbeiðs- og almannaheilsu
Fiskaaling
Fróðskaparsetrið
Havstovan
Heilsufrøðiliga Starvsstovan
iNOVA
Ílegusavnið

Jarðfeingi
Landsbókasavnið
Landssjúkrahúsið
Tjóðskjalasavnið
Tjóðsavnið
Umhvørvisstovan
Granskingarráðið